

УДК 784.011.26.087.6:781.65(510)“195/201”
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-2-17>

Дмитро МОТУЗОК,
orcid.org/0000-0002-1859-5300
старший викладач кафедри баяна та акордеона
Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського,
аспірант
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(Київ, Україна) dimadze.dm@gmail.com

ТВОРЧИСТЬ КОМПОЗИТОРІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОГО АКОРДЕОННОГО МИСТЕЦТВА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Початок ХХІ століття ознаменувався активним прогресом акордеонного мистецтва в Україні, що відзначилося зростанням кількості професійних віртуозних виконавців, удосконаленням технічних можливостей інструмента та розширенням його жанрових меж. Всі ці чинники сприяли активізації значної кількості вітчизняних композиторів у напрямку написання музики для акордеонного виконавства.

У статті висвітлюється творчість сучасних українських композиторів, що стали реформаторами виконавських і композиційних підходів в акордеонному виконавстві початку ХХІ століття, а також реалізують цю тенденцію і на даний час. Аналізуються ключові моменти розвитку акордеонного репертуару, зокрема: використання інноваційних технік гри, експериментальних жанрових форм і незвичного поєднання акордеонного виконавства із іншими музичними інструментами у творчості композиторів.

У статті розглядається вплив фольклору на композиторську творчість, зокрема інтеграція традиційних інтонацій, ритмічних структур і ладово-мелодичних особливостей у сучасну практику авторів. Аналізується роль акордеона як інструмента, що розкриває широкі темброві можливості завдяки поєднанню класичних і сучасних виконавських технік, таких як кластери, перкусивні ефекти, використання нетембрових звуків, широке застосування шумових звуків.

Зазначається діяльність сучасних українських акордеоністів-баяністів, які сприяють популяризації нового репертуару, співпрацюючи з композиторами та активно презентуючи українську акордеонну музику на міжнародних конкурсах і фестивалях. Розглянуто внесок сучасних українських композиторів, зокрема В. Зубицького, Р. Стахніва та інших митців, які активно працюють у сфері створення оригінальних акордеонних композицій, що поєднують традиційні та новаторські підходи. Окрему увагу приділено феномену перекладень баянних творів для акордеона, що є важливим напрямом у сучасній музичній практиці.

Стаття підкреслює значення акордеона як універсального інструменту, що виходить за межі традиційного сприйняття та набуває нового звучання в академічному контексті, активно взаємодіючи з іншими видами мистецтва.

Ключові слова: українське акордеонне мистецтво, «модерн-акордеон», вітчизняні композитори, виконавська техніка, тенденції.

Dmytro MOTUZOK,
orcid.org/0000-0002-1859-5300
Senior Lecturer at the Department of Bayan and Accordion
Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music,
Graduate Student
Sumy State University Pedagogical University named after A.S. Makarenko
(Kyiv, Ukraine) dimadze.dm@gmail.com

CREATIVITY OF THE COMPOSERS OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF UKRAINIAN ACCORDION ART BEGINNING OF THE 21ST CENTURY

The beginning of the 21st century was marked by the active progress of accordion art in Ukraine, which was marked by an increase in the number of professional virtuoso performers, the improvement of the technical capabilities of the instrument and the expansion of its genre boundaries. All these factors contributed to the activation of a significant number of domestic composers in the direction of writing music for accordion performance.

The article highlights the work of modern Ukrainian composers who became reformers of performance and compositional approaches in accordion performance at the beginning of the 21st century, and also implement this trend at the present time. The key moments of the development of the accordion repertoire are analyzed, in particular: the use of innovative playing techniques, experimental genre forms and unusual combinations of accordion performance with other musical instruments in the work of composers.

The article considers the influence of folklore on composers' work, in particular the integration of traditional intonations, rhythmic structures and mode-melodic features into the modern practice of authors. The role of the accordion as an instrument that reveals wide timbre possibilities through a combination of classical and modern performance techniques, such as clusters, percussive effects, the use of non-timbre sounds, and the wide use of noise sounds is analyzed.

The activities of modern Ukrainian accordionists-bayanists are noted, who contribute to the popularization of the new repertoire, collaborating with composers and actively presenting Ukrainian accordion music at international competitions and festivals. The contribution of modern Ukrainian composers, in particular V. Zubytsky, R. Stakhniv, and other artists who are actively working in the field of creating original accordion compositions that combine traditional and innovative approaches, is considered. Special attention is paid to the phenomenon of translations of bayan works for the accordion, which is an important direction in modern musical practice.

The article emphasizes the importance of the accordion as a universal instrument that goes beyond traditional perception and acquires a new sound in an academic context, actively interacting with other types of art.

Key words: *Ukrainian accordion art, «modern accordion», domestic composers, performance technique, trends.*

Постановка проблеми. Українське акордеонне мистецтво першої чверті ХХІ століття характеризується стрімким злетом та активним розвитком на тлі баянної творчості артистів. Все частіше у сучасному музичному світі акордеонне мистецтво відокремлюють від баянного, розглядаючи його як окремий напрям виконавства, а також конкретно аналізуючи значну кількість його актуальних питань, що сформувалися протягом перших десятиліть ХХІ століття. У зв'язку із прогресивними змінами, сучасні українські композитори почали частіше звертати увагу на акордеонне виконавство, зокрема – репертуар, розширюючи його своїми численними творами. Акордеонна творчість митців представляє собою самобутнє явище національної культури як зі сторони композиції, так і в якості засобу передачі наративів українського мистецтва прийдешнім поколінням.

Аналіз досліджень. Акордеонне мистецтво України сьогодні досліджується в декількох іпостасях. Питанням виконавства, тенденцій розвитку та особливостей фахової освіти присвячена робота Л. Парасківої, у якій авторка аналізує і акордеонну творчість українських композиторів (Парасківа, 2021: 21).

Значимою та актуальною постає публікація Г. Олексів «Специфіка перекладення баянних творів для акордеона на прикладі «Accord Is on – Accordion» Володимира Рунчака» (Олексів, 2019: 64–71). Авторка відмічає важливу роль перекладень баянних творів для акордеонного виконавства, стверджуючи, що оригінальний репертуар для акордеона створюється не настільки часто, порівняно із композиціями для баяну. Науковиця висвітлює особливості перекладення баянного твору «Accord Is on – Accordion» В. Рунчака для акордеона. Зазначає, що питання перекладень баянного репертуару з урахуванням конструктивних особливостей акордеона до цього часу не привертають достатню увагу музикознавців у зв'язку із чим авторка виокремлює основні засади перекладення баянних композицій для акордеона на прикладі пропонованого твору.

У напрямку обраної теми дослідження актуальною є дисертація М. Плющенко «Темброво-фактурна специфіка транскрипцій за участю баяна чи акордеона композиторів Харкова кінця ХХ – початку ХХІ століття» (Плющенко, 2021: 56), де науковець детально розкриває питання транскрипційної творчості харківських композиторів Б. Міхєєва, О. Назаренка та А. Стрільця для різних народно-інструментальних складів за участю баяна або акордеона. Дослідник висвітлює творчі досягнення зазначених композиторів як сучасних представників харківської регіональної школи акордеонно-баянного мистецтва, які активно працюють у сфері вторинних жанрів будучи авторами транскрипцій для різноманітних складів за участю баяну та акордеону. У своїй роботі автор з'ясовує історичне та художнє значення конкретних транскрипційних зразків у контексті композиторського доробку митців, а також їх авторського стилю.

Виконавську та композиторську творчість сучасних представників акордеонно-баянного мистецтва України розглядав А. Душний, Б. Пиц та В. Шафета у публікації «Молода генерація авторів-виконавців баяністів-акордеоністів України: сучасні погляди та перспективи» (Душний, Пиц & Шафета, 2013: 94–103). У контексті народно-інструментальних тенденцій початку ХХІ ст. дослідники висвітлюють творчий доробок Я. Олексіва, В. Годлевського, В. Віцькова, Р. Стахніва та О. Бекеші, оскільки їх твори вперше були представлені у рамках міжнародного конкурсу «Perpetuum mobile», що традиційно проходить у Дрогобичі. Автори звертають увагу на творчість власне даних композиторів, відмічаючи, що вони стали лауреатами в номінації «композитори (автори-виконавці) баяністи-акордеоністи» віком до 35 років, що була введена в межах конкурсу.

Не менш ґрунтовним та науково значимим є дисертаційне дослідження М. Гафича на тему: «Акордеонне мистецтво в розрізі європейських та вітчизняних традицій: Франція, Італія, Україна» (Гафич, 2024: 58). У його межах науковець здійснює аналіз акордеонного мистецтва Франції,

Італії та України в контексті мистецьких традицій, виконавських практик та жанрово-стильових особливостей на прикладі композиторської й виконавської творчості сучасних митців. Поряд із аналізом композиторсько-виконавської діяльності Фредеріка Дешампа та Жака Моне дослідник розкриває сутність і акордеонної школи Київської консерваторії на прикладі діяльності Євгенії Черказової. У своїй роботі М. Гафич також характеризує сучасний репертуар акордеоністів в контексті його жанрово-стильових особливостей, зокрема висвітлює творчість Франка Анжеліса, Лучано Беріо та Володимира Зубицького.

Вивченню акордеонної творчості деяких українських композиторів, зокрема К. Цепколенко й Л. Самодаєвій присвячував свої роботи І. Єргієв. Автору належать і більш загально-наукові публікації у даному напрямку виконавства, зокрема «Мистецтво українського «модерн-акордеона» у світовому процесі» (Єргієв, 2004b), «Український камерно-акордеонний жанр в контексті світового процесу» (Єргієв, 2004) тощо.

Мета статті – висвітлити окремі аспекти творчості вітчизняних композиторів у контексті акордеонного мистецтва України початку XXI століття.

Виклад основного матеріалу. Початок XXI ст. ознаменувався в українській музичній культурі активним розвитком виконавського мистецтва, зокрема і акордеонного, охоплюючи нові стилі, технічні можливості та міжнародну аудиторію. Удосконалення технічної конструкції інструменту виробниками Pignini, Bugari, Scandalli, які покращували звуковий баланс, динаміку та ергономіку, а також розвиток цифрових акордеонів (Roland V-Accordion) розширили можливості музикантів засобами електронних ефектів і моделювання звуку.

Підходи до виконавства на інструменті у цей час також характеризуються появою нових, «свіжих» поглядів і технік, оскільки акордеон відтепер починає звучити в сучасній академічній музиці, джазі, експериментальних жанрах та навіть у рок-музиці. В Україні, Польщі та Литві активно розвиваються школи акордеонного мистецтва, випускаючи виконавців світового рівня, що все частіше здобувають перемоги на міжнародних конкурсах та фестивалях (Парасківа, 2021: 26).

Акордеоністи XXI століття інтерпретують нові техніки гри, як наприклад, поліфонічна артикуляція, мікрохроматика та мультитембральність, а стильова палітра їх репертуару починає значно розширювати свої межі від авангардних творів до постмодерну чи мінімалізму.

У цей час у музиці акордеонного мистецтва активно проявляють себе як молоді композитори,

так і вже досвідчені автори, серед яких значна кількість українських митців уже відомі в якості виконавців. Одним із таких є В. Зубицький, чия творчість стала яскравою сторінкою в українському акордеонному мистецтві XXI століття. Композитор створив значну кількість творів для баяна (акордеона), які сьогодні є невід'ємною частиною репертуару багатьох виконавців. Його стиль складається з елементів неокласики, джазу, фольклору та сучасних експериментальних технік. Композитора відносять до яскравих представників неофольклоризму, оскільки у своїй музиці він застосовує широкий спектр міжнародного фольклорного синтезу. Композиторська мова В. Зубицького в деякій мірі продовжує традиції професійних джазових музикантів (Дж. Гершвіна, Д. Еллінгтона ін.). У ній яскраво представлена мелодика і ритміка багатьох народів світу. Внесок композитора-виконавця у сучасне акордеонне мистецтво складно недооцінити, оскільки його діяльність як в Україні, так і за кордоном в напрямку акордеонно-баянного мистецтва має також і педагогічний характер.

Одними із ключових творів композитора для акордеону та баяну є: «Карпатська сюїта» – знаменитий твір, що передає дух української народної музики через складні віртуозні пасажи; віртуозний концертний твір «Токата», що вимагає від виконавця високого рівня технічної майстерності; «Українська сюїта» – цикл творів, натхненних українським карпатським фольклором; масштабний Концерт для акордеона з оркестром «Ommagio ad Astor Piazzolla», що надає можливість продемонструвати симфонічні властивості інструменту (Гафич, 2024).

Його твори входять до репертуару акордеоністів по всьому світу, а сам В. Зубицький неодноразово входив до складу журі міжнародних конкурсів. Серед таких згадаємо «Perpetuum mobile», що проходить традиційно в Дрогобичі. У його рамках у 2012 році продемонстрували свою композиторську роботу молоді виконавці акордеоністи та баяністи: В. Годлевський, Я. Олексів, Р. Стахнів та В. Віцьков. У контексті обраної теми розглянемо композиторську творчість дрогобицького акордеоніста-виконавця Р. Стахніва – лауреата численних українських та іноземних конкурсів. Музикант плідно співпрацював із видатним композитором В. Зубицьким, ставши учасником його гастрольного турне у 2011 році. Серед його авторських композицій для акордеону, відмітимо твори для сольного виконання: «Без коментарів», «Прощальний джаз», «Сучасне ретро», «Пригоди драйву»; для дуету акордеоністів – «Smile»; квартету народ-

них інструментів – «Коло.Мийка» (друга редакція твору для фо-но та акордеону), «Кіноманія», Рондо «Пам-парам» для акордеону, кларнета, ударних, контрабаса; для струнного квартету та акордеону – «Я хочу жити» (присвячений подіям голодомору 1932–1933 рр.) (Душний, Пиц & Шафета, 2013: 100). Аналізуючи внесок молодих композиторів-виконавців сучасного акордеонно-баянного мистецтва, А. Душний відмічає, що «Smile» Романа Стахніва подається автором для акордеона соло... Композиція присвячена викладачеві Дрогобицького музичного училища Юрію Вікторовичу Чумаку й уособлює полістилістичне бачення акордеонного звучання із застосуванням поліритмії, ходів у стилі «рок» у лівій руці, багатобарвної регістрової палітри, міхових прийомів гри (рикошет, тремоло міхом) та шумовими ефектами (удари по корпусу, клацання язиком, пальцями, вигуки, імітацію анімації)» (Душний, Пиц & Шафета, 2013: 101).

Окремою частиною репертуару українських акордеоністів є перекладення творів для акордеону. У даному напрямку працювали композитори-представники харківської баянно-акордеонної школи А. Стрілець та О. Назаренко. Назаренко, автор нотного видання «Віртуозні транскрипції для баяна (акордеона)», до якого увійшли транскрипції та перекладення творів С. Абреу, Е. Асеведо, К. Бома, М. Метнера, О. Новачека, А. П'яццолли, П. Роде, Б. Тихонова, а також Д. Клебанова (Плющенко, 2021: 127, 188).

Аналізуючи напрацювання початку ХХІ ст., дослідники відмічають появу нового жанру українського акордеонного мистецтва – камерно-інструментального «модерн-акордеон» (термін М. Еллегарда – І. Єргієва). Його сутність виключно у світлі «нової» оригінальної музики, композиторів та виконавців, і їх взаємної співпраці. У такому напрямку можна назвати вдале поєднання виконавця та композитора: П. Фенюк – В. Рунчак, В. Мурза – В. Власов, І. Єргієв – К. Цепколенко, Л. Самодаєва, Ю. Гомельська тощо. У даному контексті композитори вбачають акордеон у своїх творах у якості «акустичного синтезатора» (Єргієв, 2004: 152).

Особливо актуальною дана тема стає в акордеонній музиці кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Синтез акордеонних жанрів музики втілюється у різних формах багатоскладового камерного виконавства, наприклад, у поєднанні з органом (А. Дубій) чи скрипкою (І. Єргієв), віолончеллю (Є. Черказова) або ж камерним ансамблем, оркестрами чи сучасними перформансами (І. Єргієв, О. Міщенко, В. Мурза, П. Фенюк тощо).

Висновки. Початок ХХІ ст. став періодом активного розвитку акордеонного мистецтва в Україні, що проявилось в удосконаленні інструментальної техніки, розширенні жанрового спектру та міжнародному визнанні виконавців. Технічні інновації у виробництві акордеонів і цифрових моделей сприяли розширенню можливостей інструменту, що дозволило впроваджувати його в різні музичні напрями (від академічної музики до джазу й експериментальних жанрів), а також посилило інтерес композиторів до даного інструменту.

Значну роль у розвитку акордеонного мистецтва початку ХХІ століття здійснили українські митці, серед яких особливе місце посідає В. Зубицький. Його твори стали частиною репертуару провідних виконавців, поєднуючи елементи фольклору, джазу, неокласики та сучасних експериментальних технік.

Вже у перші десятиліття помітно зріс вплив молодих композиторів, таких як Р. Стахнів, на стан акордеонного виконавства. Вони розширюють межі акордеонного мистецтва за допомогою полістилістичного підходу та інноваційних технічних підходів. Не менш важливою тенденцією сучасної української акордеонної музики, яка відобразилася у творчості композиторів є прояв камерно-інструментального жанру «модерн-акордеон», що демонструє прагнення до новаторських рішень, а також тісну співпрацю тандему композитор-виконавець у даному напрямку.

Таким чином, композиторська творчість українських митців у контексті акордеонного мистецтва України на початку ХХІ століття характеризується синтезом традицій і новаторства, розширенням жанрових можливостей інструменту, міжнародною інтеграцією та активною взаємодією між композиторами й виконавцями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гафич М. Акордеонне мистецтво в розрізі європейських та вітчизняних традицій: Франція, Італія, Україна: наук. обґрунт. тв. мист. проекту спец. 025 «Музичне мистецтво». Київ, 2024. 179 с.
2. Душний А., Пиц Б., Шафета В. Молода генерація авторів-виконавців баяністів-акордеоністів України: сучасні погляди та перспективи. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [ред.-упоряд. В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: «Посвіт», 2013. Вип. 5. С. 94–103. URL: https://www.apfn-journal.in.ua/archive/5_2013/10.pdf
3. Єргієв І. Модерн-акордеон як нове явище виконавського мистецтва. *Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник Одеської державної консерваторії ім. А.В. Нежданової*. Одеса, 2002. Вип. 3. С. 346–356.

4. Єргієв І. Акордеонна творчість композиторки Кармели Цепколенко. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. Чайковського. Музичне виконавство*. Київ, 2003. Вип. 26. С. 173–184.
5. Єргієв І. Акордеон у творчості Людмили Самодаєвої. *Музичне мистецтво і культура*. Науковий вісник Одеської державної музичної академії ім. А. Нежданової. Одеса, 2004. Вип. 4. С. 208–215.
6. Єргієв І. Мистецтво українського «модерн-акордеона» у світовому процесі. *Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. Чайковського. Музичне виконавство*. Київ, 2004. Вип. 40. Кн. 10. С. 150–161.
7. Єргієв І. Український камерно-акордеонний жанр в контексті світового процесу. *Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка*. Методологічні особливості формування професійних якостей студентів: зб. наук. праць. Харків, 2004. С. 81–88.
8. Олексів Г. Специфіка перекладення баянних творів для акордеона на прикладі «ACCORD Is ON – ACCORDION» Володимира Рунчака. *Українська музика*. 2019. № 2 (32). С. 64–71.
9. Парасківа Л. Становлення та тенденції розвитку акордеонного мистецтва в світовій музичній культурі: дипломна робота спец. 025 Музичне мистецтво. Чернівці, 2021. 80 с.
10. Плющенко М. Темброво-фактурна специфіка транскрипцій за участю баяна чи акордеона композиторів Харкова кінця ХХ – початку ХХІ століття: дис. ... канд. мистецтвозн.: спец. 17.00.03 – Музичне мистецтво. Харків, 2021. 290 с.

REFERENCES

1. Hafych, M. (2024). Akordeonne mystetstvo v rozrizi yevropeiskykh ta vitchyznanykh tradytzii: Frantsiia, Italiia, Ukraina [Accordion art in terms of European and domestic traditions: France, Italy, Ukraine]: nauk. obgrunt. tv. myst. proektu spets. 025 «Muzychne mystetstvo». Kyiv. 179 s. [in Ukrainian].
2. Dushnyi, A., Pyts, B. & Shafeta, V. (2013). Moloda heneratsiia avtoriv-vykonavtsiv baiianistiv-akordeonistiv Ukrainy: suchasni pohliady ta perspektyvy [The young generation of authors-performers of accordionists and accordionists of Ukraine: modern views and perspectives]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskiy zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka / [red.-uporiad. V. Plynyskyi, A. Dushnyi, I. Zymomria]. Drohobych: «Posvit», 2013. Vyp. 5. Pp. 94–103. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/5_2013/10.pdf [in Ukrainian].
3. Yergiev, I. (2002). Modern-akordeon yak nove yavyshe vykonavskoho mystetstva [Modern accordion as a new phenomenon of performing arts]. *Muzychne mystetstvo i kultura*. Naukovyi visnyk Odeskoi derzhavnoi konservatorii im. A. Nezhdanovoi. Odesa. Vyp. 3. Pp. 346–356. [in Ukrainian].
4. Yergiev, I. (2003). Akordeonna tvorchist kompozytorKy Karmely TsepkoLenko [Accordion work of composer Carmela TsepkoLenko]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy im. P. Chaikovskoho*. *Muzychne vykonavstvo*. Kyiv. Vyp. 26. Pp. 173–184. [in Ukrainian].
5. Yergiev, I. (2004). Akordeon u tvorchosti Liudmyly Samodaievoi [Accordion in the work of Lyudmila Samodaeva]. *Muzychne mystetstvo i kultura*. *Naukovyi visnyk Odeskoi derzhavnoi muzychnoi akademii im. A. Nezhdanovoi*. Odesa. Vyp. 4. Pp. 208–215. [in Ukrainian].
6. Yergiev, I. (2004). Mystetstvo ukrainskoho «modern-akordeona» u svitovomu protsesi [The art of the Ukrainian «modern accordion» in the world process]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy im. P. Chaikovskoho*. *Muzychne vykonavstvo*. Kyiv. Vyp. 40. Kn. 10. Pp. 150–161. [in Ukrainian].
7. Yergiev, I. (2004). Ukrainskyi kamerno-akordeonnyi zhanr v konteksti svitovoho protsesu [Ukrainian chamber-accordion genre in the context of the world process]. *Problemy suchasnosti: kultura, mystetstvo, pedahohika*. Metodolohichni osoblyvosti formuvannia profesiinykh yakosteI studentiv: zb. nauk. prats. Kharkiv. Pp. 81–88. [in Ukrainian].
8. Oleksiv, H. (2019). Spetsyfika perekladennia baiannykh tvoriv dlia akordeona na prykladi «ACCORD Is ON – ACCORDION» Volodymyra Runchaka [The specifics of the translation of accordion works for the accordion using the example of «ACCORD Is ON – ACCORDION» by Volodymyr Runchak]. *Ukrainska muzyka*. № 2 (32). Pp. 64–71. [in Ukrainian].
9. Paraskiv, L. (2021). Stanovlennia ta tendentsii rozvytku akordeonnoho mystetstva v svitovii muzychnii kulturi [Formation and development trends of accordion art in world musical culture]: diplomna robota spets. 025 Muzychne mystetstvo. Chernivtsi. 80 s. [in Ukrainian].
10. Pliushchenko, M. (2021). Tembrovo-fakturna spetsyfika transkryptsii za uchastiu baiiana chy akordeona kompozytoriv Kharkova kintsia XX – pochatku XXI stolittia [Timbral and textural specifics of transcriptions with accordion or accordion by Kharkiv composers of the late 20th and early 21st centuries]: dys. ... kand. mystetstvozna.: spets. 17.00.03 – Muzychne mystetstvo. Kharkiv, 2021. 290 s. [in Ukrainian].